

М И Х А Й Л О

СААКАШВІЛІ

Пробудження сили

УРОКИ ГРУЗІЇ – ЗАРАДИ МАЙБУТЬОГО УКРАЇНИ

BENDUKIDZE
FREE MARKET
CENTER

Харків
«Фоліо»
2017

1
Україна в моєму житті

[■]

Святкуємо перемогу Помаранчевого майдану. Київ, 2005 р.

[9]

Я завжди ідентифікував себе з Україною. Я приїхав сюди в сімнадцять і залишився тут на сім років. Тут я вперше відчув себе незалежним, почав формуватись як особистість.

У Грузії звичаї дуже патріархальні: тебе виховує родина. У моєму випадку — прабабуся, дідусь, бабуся, мама. Всі вони мене опікали, тому в мене було просто істеричне бажання виїхати. Боронь Боже, якби я там навчався — йшов до університету з дому і туди ж повертався після пар!

Відразу після школи я вступав у МДІМВ. Там не полюбляли нацменів і була страшенна корупція. Незважаючи на те, що в мене була золота медаль і я був добре підготовлений з усіх предметів, мене не прийняли.

1985 року я здав іспити у Тбіліський державний університет, але паралельно вступив «за лімітом» на факультет міжнародних відносин у Київський університет ім. Шевченка. У Києві я вперше відчув, що сам собі господар.

Дотепер пам'ятаю перший день занять. У будівлі колишньої Першої гімназії, в аудиторії на першому поверсі, нам розповіли, що за цими партами сиділи до революції знамениті кияни — Паустовський, Булгаков, Богомолець. Після пари ми вийшли в парк Шевченка. У маленькій кав'ярні мене оточили нові знайомі й я відразу забув, що не місцевий. Українці, на відміну від росіян, вміють «усиновлювати».

На першому курсі мене ледве не заарештували за антирадянську діяльність. На нашому факультеті навчалися переважно діти з країн третього світу,

але не тільки — були у нас і громадяни Ізраїлю, Швейцарії, Франції. Звичайно, були і діти радянських «шишок». Я був людиною «зі сторони» і, як наслідок, не захищеним. Факультет перебував під дуже щільним ковпаком КДБ. Кимось треба було їм займатися? Вони зайнялися мною. Притому, що нічого особливого я не чинив. Щоправда, дуже полюбляв жартувати, тягав іноземні журнали — робив те ж саме, що звик робити в Грузії.

Студенти повірили в горбачовську перебудову. П'ятий курс філософського факультету підготував маніфест з вимогами змін. Але в Києві перебудовою ще й не пахло... Всіх виключили. Секретарем комсомольської організації університету був тоді Дмитро Табачник, перший відділ працював дуже ретельно.

На мене відкрили справу. Стали допитувати моїх українських знайомих. Жоден українець мене не зрадив. Мій однокурсник Володя Жмак навіть побив слідчого, який вимагав дати на мене свідчення. Володя був орденоносцем, учасником війни в Афганістані, тому його не змогли за це посадити, але внесли в чорний список. Це було болісно, тому що йому заборонили їздити додому до його французької нареченої Маріанни.

Потрібні слідчому показання дали інформатор КДБ із Росії і студент родом із Кутаїсі.

Пізніше Наливайченко вручив мені виписку з архіву (на жаль, саму справу разом із іншими було знищено). Там сказано: «Студент Саакашвілі Михайло Миколайович вів активну антирадянську агітацію. З ним проведено профілактичну роботу».

Після першого курсу мене призвали до армії. Рік відслужив у прикордонному війську в Чопі, рік — у Борисполі. Навколо мене було багато хлопців із села, я весь час чув українську мову і починав краще розуміти український національний характер. Перебудова набирала хід, і ми постійно бунтували проти армійських порядків.

1988 року я звільнився в запас і шукав квартиру в Києві. У гастрономі на розі Володимирської та Житомирської зауважив, що якась жінка років сорока уважно на мене дивиться. Ми познайомилися, вона виявилася дочкою знаменитого художника Василя Касіяна. Її звали Олена Касіян. У них із чоловіком була величезна — вісім чи дев'ять кімнат — квартира в цьому ж будинку на 3-му поверсі, і вона запросила мене пожити у них. Її чоловік запропонував мені вибрати собі будь-які дві кімнати. У них не було дітей, і вони мене фактично всиновили — дбали про мене, прали, готували.

Чоловік Олени був членом-кореспондентом Академії наук, Олена працювала в музеї. Вони живуть тепер в Америці. Це була справжня київська сім'я, російськомовна, але дуже антирадянська. Брата її чоловіка репресували в 1960-х роках за «український буржуазний націоналізм».

У мене було дуже багато друзів українців. Я ніколи не замикався в грузинському земляцтві. Цікаво, до речі, що найбільш націоналістично налаштовані грузини живуть у Росії. Причина в тому, що вони не можуть повноцінно інтегруватися в суспільство — їм весь час нагадують, що це не їхня